

Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ

Είναι πεποιθήσις πάντων τῶν ἱεροκηρύκων, ὅτι τὸ κήρυγμα τοῦ Θεοῦ λόγου εἶναι συνδεδεμένον ἀδιαρρήκτως μετὰ τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ὡς ἀποτελούσης ἐκ τῶν οὐσιωδεστάτων τοῦ περιεχομένου του καὶ ὅτι τὸ κήρυγμα τοσοῦτον περισσότερον ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ ἑαυτοῦ καθήκον καὶ τοσοῦτον ἀσφαλέστερον εὐρίσκει τὴν ὁδὸν πρὸς τὰς καρδίας τῶν ἀκροατῶν, ἐφ' ὅσον λαμβάνει τὴν ἐπιμύκουν, ἐπέκτασιν καὶ πλουτισμὸν ἐκ τοῦ θ. λόγου καὶ διευθύνεται ἀκριβῶς πρὸς τὸν σκοπὸν, τὸν ἐπιδιωκόμενον ὑπὸ τοῦ θ. λόγου, τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος ἐλάλησεν ἐν τῇ ἱ. Βίβλῳ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ὁλμία δὲ τῆς ἀληθείας ταύτης εἶναι σαφῆς καὶ ὀλοφάνερος. Ἡ Ἀγ. Γραφή εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, τὸ μήνυμα καὶ τὸ κήρυγμα, ὅπερ ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος ἀπηύθυνε πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα· ἡ Ἀγ. Γραφή ἐμπεριέχει τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας, τὸ ὅποιον παρασκευάζει καὶ προσδοποιεῖ τὸ ἔδαφος τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ὅποιον διήγγειρε τὴν χριστιανικὴν ζωὴν καὶ ἐφλόγησε τὸν ἡρωϊσμὸν τῶν ἁγίων ἀνδρῶν. Ἔνεκα δὲ τούτου, εἶναι ἡ Ἀγ. Γραφή πασιφανῶς τὸ κήρυγμα, τὸ ὅποιον ἀνταποκρίνεται τελειότατα εἰς τοὺς σωτηριῶδεις σκοποὺς τοῦ Θεοῦ καὶ εἶναι τὸ μάλιστα κατάλληλον καὶ πρόσφορον, ἵνα συγκλονίσῃ τὰς καρδίας, διευθύνῃ τὴν χριστιανικὴν καρδίαν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν καὶ τὰς περὶ σωτηρίας βουλάς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐτοιμάσῃ τόπον ἐν τῇ ψυχῇ διὰ τὴν ἑλιαν χάριν. Ἐκ τούτου δὲ ἐξάγεται, ὅτι τὸ κήρυγμα πρέπει νὰ γίνηται διὰ τοῦ πλατυσμῶ, ἐπεκτάσεως καὶ ἐπιμυκνσεως τοῦ θ. λόγου. Τοῦτο δὲ ποιεῖ τὸ κήρυγμα καὶ ἐταν κηρύττει τὸ δόγμα τῆς Ἐκκλησίας. Διότι καὶ τοῦτο παράγεται πάλιν διὰ τῆς ἐπιμυκνσεως τοῦ θ. λόγου. Κάμνει δὲ τὸ κήρυγμα τὸ καθήκον τοῦτο κατὰ τοσοῦτο περισσότερον, ἐφ' ὅσον γεννᾶται καὶ προέρχεται ἐκ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς μορφῆς τοῦ Θεοῦ λόγου ἐν τῇ Ἀγ. Γραφῇ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, εἶναι δίκαιον καὶ ὀρθὸν νὰ δοθῇ μεγίστη προσοχὴ πρὸ παντός εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν γίνεται λόγος περὶ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ καθήκοντος τοῦ κηρύγματος. Εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νὰ συνδεθῇ τὸ κήρυγμα στενῶς μετὰ τῆς Ἀγ. Γραφῆς, ἐὰν πραγματικῶς πρέπει ν' ἀνακαινισθῇ κατὰ πάντα τρόπον ἐν γενεῖ. Εἶναι ἀληθές, ὅτι κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους ἡ σχέσις τοῦ κηρύγματος πρὸς τὴν Ἀγ. Γραφήν ἐγένετο ἐσωτερικωτέρα καὶ θετικωτέρα. Ἡ ἀναγέννησις τῆς «Ὁμιλίας» (1) ἤνωσε περισσότερον, ἢ κατὰ

1) Περὶ βλ. ἡμ. πραγμασίαν «ἡ ὁμιλία» 1926 ἐν Ἀθήναις.

τοὺς προλαβόντας χρόνους, τὴν Ἁγ. Γραφὴν καὶ τὸ κήρυγμα. Καὶ ὅμως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ δισχυρισθῆ τις, ὅτι ἡ σχέση τοῦ κηρύγματος πρὸς τὴν Ἁγ. Γραφὴν εἶναι τόσο γενικὴ καὶ βαθειά, ὥστε νὰ δυνατόμεθα νὰ εἰπώμεν περὶ γενικῆς τινὸς ἀλακμίνσεως τοῦ κηρύγματος κατὰ τὸ περιεχόμενον καὶ τὴν μορφήν διὰ τοῦ πνεύματος τῆς Ἁγ. Γραφῆς. Τοῦτον τὸν σκοπὸν προτίθεται ἡ παρούσα συνοπτικὴ πραγματεία ἐν τῆς ἀκολουθοῦσι, δεικνύουσα, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνηται ἡ ἀνάγνωσις τῆς Ἁγ. Γραφῆς ὀμιλητικῶς, ἢ ἐκμετάλλευσις καὶ ἐκτίμησις αὐτῆς ὀμιλητικῶς καὶ ἡ διατύπωσις αὐτῆς ὀμιλητικῶς.

Α΄.

Η ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΑΓ. ΓΡΑΦΗΣ ΟΜΙΛΗΤΙΚΩΣ

Φαίνεται, ὅτι εἶναι εὐχερὴς ἡ ἀνάγνωσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Καὶ δισχυρίζονται οὐκ ὀλίγοι, ὅτι μετὰ πάσης εὐκολίας δύναται τις νὰ παρακολουθήσῃ τὸ περιεχόμενον τῶν ἁγίων βιβλίων. Καὶ παρουσιάζεται εἰς αὐτοὺς τὸ πρᾶγμα τόσο ἀπλοῦν καὶ εὐκατάληπτον. Ἐὰν ὅμως ἤθελέ τις ἐρωτήσῃ τοὺς κηρυγόντας εἰς τοιαύτην ἄσκοπον μέθοδον περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐργασίας των, πάντως θὰ λάβῃ ἀπάντησιν παρὰ τούτων, ὅτι σχεδὸν οὐδὲν ὠφελήθησαν ἐκ τῆς ἀπλῆς ἀναγνώσεως τῆς Γραφῆς, ἀλλὰ τοῦναντίον ἠσθάνθησαν καὶ οὐκ ὀλίγην ἀψικορίαν καὶ ἀπογοήτευσιν. Καὶ ἐν τῷ προκειμένῳ ἐπιβεβαιοῦται ὁ λόγος τοῦ ἁγίου Παύλου: «τὸ γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ» (1^α Κορινθ. 3, 6). Τοῦτου ἕνεκα, ἡ ἀνάγνωσις τῆς Ἁγ. Γραφῆς, ὅπως ἡμεῖς πρὸ ὀλίγου αὐτὴν ἐχαρακτήρισαμεν, δὲν δύναται νὰ εἶναι ἡ ἀσφαλὴς ὁδός, ἣτις διανοίγει εἰς ἡμᾶς τὴν Γραφὴν διὰ τὴν ὀμιλητικὴν χρῆσιν. Ἐκείνην τὴν ὁδὸν θὰ ἐκάλει ὁ Παῦλος «σάρκινον» καὶ θὰ μᾶς συνεβούλευεν, ἵνα ἀναγνώσωμεν τὴν Ἁγ. Γραφὴν «πνευματικῶς», ἐπειδὴ «ὁ ψυχικὸς (ὁ φυσικὸς) ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἔστι, καὶ οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται» (Α. Κορινθ. 2, 14).

Ἄλλὰ τι σημαίνει, ἀναγνώσκων τὴν Ἁγ. Γραφὴν πνευματικῶς; Ἐν πρώτοις πρέπει ν' ἀπομακρύνωμεν καὶ ἀποσφύγωμεν παρεξήγησιν τινα, ἣτις δύναται νὰ παρουσιασθῇ, ἐὰν ἀντιτάξωμεν τὴν σαρκίνην ἀνάγνωσιν εἰς τὴν πνευματικὴν. Ἐὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ἁγ. Γραφῆς δὲν ἴστανται ἐν ἀντιθέσει πρὸς ἄλληλα. Ἐὸ πνεῦμα αὐτῆς ἐμόρφωσε τὸ γράμμα τῆς. Ἐὸ πνεῦμα ἐνεφανίσθη διὰ τοῦ γράμματος, δι' αὐτοῦ ἀπηθύνθη πρὸς ἡμᾶς καὶ προσεφέρθη διὰ τοῦ γράμματος διὰ τὴν ἡμετ. κατάληψιν. Ἐνεκα δὲ τούτου τὸ γράμμα τῆς Γραφῆς ὁδηγεῖ πάλιν ὀπίσω εἰς τὸ πνεῦμα αὐτῆς. Εἶναι τὸ γράμμα ὁ δὴγηγός, ὃν πρέπει

·ν' ἀκολουθήσωμεν εὐσυνειδήτως, ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον ἐδημιούργησε τὸ γράμμα καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐπήγαγε ταῦτα. Κατὰ ταῦτα, τὸ γράμμα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς Ἁγ. Γραφῆς εὐρίσκονται ἐν στενῇ συναφείᾳ, εἰς ἣν πιστῶς πρέπει νὰ στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν, ὅπως καταστήσωμεν εἰς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀποφύγωμεν τὸν κίνδυνον νὰ ταυτίσωμεν πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τὰς ὑποκειμενικὰς ἡμῶν ἰδέας καὶ εἰσιγγήσεις.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἁγ. Γραφῆς ὁμιλητικῶς δὲν δύναται ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τοῦ γράμματος τῆς ἁγ. Γραφῆς· ἡ ἀνάγνωσις ὀφείλει νὰ ἔχη ὡς ἀφετηρίαν τὸ γράμμα καὶ νὰ εἶναι δὺσπιστος ἀπέναντι ἐκεῖνης τῆς ἐρμηνείας τῆς Γραφῆς ἥτις ἐγκαταλείπει τὴν δόδον, ἥτις εἶναι καθωρισμένη ἐκ τοῦ γράμματος τῆς Γραφῆς. Βεβαίως ἡ ἐρμηνεία δὲν πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς τὸ γράμμα τῆς Γραφῆς καὶ νὰ μείνη βιαιοποιημένη, ἐὰν ἀνεῦρε, «τί ἐκεῖ ὑπάρχει». Ἡ γνώσις «τι ἐκεῖ ὑπάρχει» δὲν εἶναι τέλος τῶν προσπαθειῶν τῆς ἐρμηνείας, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀρχὴ τούτων. Τὸ «τί ἐκεῖ ὑπάρχει» οὐ μόνον χρησιμεύει εἰς τὴν ἡμετέραν γνῶσιν, ἀλλὰ πρὸ παντὸς εἰς τὸν ἡμέτερον βίον. Τὸ «τι ἐκεῖ ὑπάρχει», σημαίνει, ὅτι περιέχει σκοπὸν τινα, ὁ ὁποῖος ἀποβλέπει εἰς τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν. Ὡστε ὁ ἄμεσος σκοπὸς τῆς ἀναγνώσεως ὁμιλητικῶς εἶναι νὰ κατανοήσῃ αὕτη καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν Θεῖαν πρόθεσιν πρὸ τῆς ἡμ. σωτηρίας.

Πρὸς χαρακτηρισμὸν δὲ τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως ἔστω τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα: (Λουκ. 19, 41-47). «Καὶ ὡς ἤγγισεν (ὁ Ἰησοῦς), ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ, λέγων, ὅτι εἰ ἔγνων καὶ σὺ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου! Νῦν δὲ ἐκρύβῃ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου· ὅτι ἤξουσιν ἡμέραι· ἐπὶ σέ καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροὶ σου γάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσί σε καὶ συνέξουσί σε πανταχόθεν, καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοί λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου. Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας λέγων αὐτοῖς· γέγραπται, «ὅτι ὁ οἶκός μου, οἶκος προσευχῆς ἔστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν». Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ».

Ἡ κατὰ γράμμα ἐρμηνεία τῆς περικοπῆς ταύτης εἶναι ἡ ἀκόλουθος, ἐν γενικαῖς μόνον γραμμααῖς. Ὁ Ἰησοῦς εὐρίσκειται ἐν τῇ δόξῃ εἰς Ἱεροσόλυμα διὰ τὸ σωτήριο πάθος. Μόλις ἤδη ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν· τότε βλέπει πρὸς τὰ κάτω τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν. Ἡ θεὰ αὐτῆς προκαλεῖ χεῖμαλλον δακρῶν. Τὸ κείμενον ἐδῶ παραθέτει δύο αἰτίας τῶν δακρῶν. Ἡ πρώτη αἰτία ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀκολουθοῦσας φράσεως: «εἰ ἔγνων καὶ σὺ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου! Νῦν δὲ ἐκρύβῃ ἀπὸ ὀφθαλμῶν

σου». Ὁ Ἰησοῦς εἰσέρχεται τώρα εἰς Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἀπᾶς ἔτι προσφέρει εἰς τὴν πόλιν καὶ τὸν τουδαϊκὸν λαὸν τὴν σωτηρίαν. Ἀλλὰ, ὅπως μέχρι τοῦδε, ἀπορρίπτεται ἡ χάρις καὶ ἡ πρότασις τοῦ ἡ πόλις καὶ ὁ λαὸς μένουσι τυφλοὶ εἰς τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἐφανερώθη ἐν τῷ Ἰησοῦ. Τοῦτου δ' ἕνεκα ναυαγεῖ καὶ ἡ τελευταία προσπάθεια τοῦ Ἰησοῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ λαοῦ, ἕνεκα τῆς τυφλότητος καὶ σκληροτραχηλίας τούτου. Τοῦτο δὲ εἶναι ἡ πρώτη αἰτία, ἥτις προκαλεῖ τὰ δάκρυα τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ δευτέρα δὲ αἰτία ἐγκρύπτεται ἐν τοῖς ἐπομέναις στίχοις. Ὁ Ἰησοῦς διαβλέπει προφητικῶς τὴν σκληρὰν τύχην, ἥτις θὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ τὴν ἁγίαν πόλιν διὰ τὴν πώρωσιν τοῦ λαοῦ. Ἡ πόλις θὰ πέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, οἱ δὲ κάτοικοι θὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν φρικωδέστατον θάνατον. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἔφθασεν ὁ Κύριος εἰς τὴν πόλιν. Εὐθὺς διευθύνεται εἰς τὸν ναόν. Ἐκεῖ ὁμοῦς ὑποπίπτει εἰς τὰ δμμάτα του ἐν θέαμα, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ τὴν φλόγα τῆς θείας του ὀργῆς. Ἀγορασταὶ καὶ πωληταὶ παρουσιάζουσιν ἐκεῖ συμπεριφορὰν, βεβηλοῦσαν τὸν ἅγιον τόπον. Τοῦτου ἕνεκα ἐκβάλλει τοὺς πωλοῦντας λέγων: «ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν· ἡμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποίησατε σπήλαιον ληστῶν». Ἀφ' οὗ δὲ οὕτω ἐκαθάρισε τὸν ναόν, ἐδίδασκε καθ' ἑκάστην ἐν τῷ ἱερῷ.

Τώρα δὲ ἄς προσπαθῶμεν νὰ εἰσελθῶμεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς περικοπῆς ταύτης. Ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει: «Ὡς ἤγγισεν....». Ἦδη πρέπει νὰ σταματήσῃ ἡ ἀνάγνωσις εἰς τὰς πρώτας αὐτὰς φράσεις. Οὐδεμίαν λέξιν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἡ ἀνάγνωσις, χωρὶς νὰ διευσδύσῃ εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῆς καὶ ἐξετάσῃ τὰς σκέψεις καὶ τὰ ἐλατήρια, αἵτινα ὑπακρύπτονται ὀπισθεν λέξεως ἢ φράσεως τινος. Ὅθεν ἐρωτῶμεν: τί σημαίνει ἡ φράσις, «ὡς ἤγγισεν....»; Ἦδη εἶχεν ἀναγραφῆ ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εὗρισκετο ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς τὸ σωτήριον πάθος. Ὁ Ἰησοῦς ὁ ἴδιος ἤδη τρεῖς σαφῶς ἐξεδήλωσε τὸν σκοπὸν, δι' ὃν ἀνέλαβε τὴν πορείαν ταύτην πρὸς τὴν ἁγίαν πόλιν (Λουκ. 9,21...9,43...18,31...): «Ἴδου ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ τελεωθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν ἐν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου. Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσι καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὕβρισθήσεται καὶ ἐμπτυθήσεται, καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται». Ὡστε δυνάμεθα νὰ προαισθανθῶμεν τὰς σκέψεις, αἵτινες ἐκίνουν τότε τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν διάθεσιν, ἥτις ἐκυριάρχει παρ' αὐτῷ, ὅτε ἐπλησίασεν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἡ τὸ ἄρα ἡ θέλῃσις τοῦ ὡς Σωτήρος, ἥτις ὠδήγησεν τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν πορείαν ταύτην. Τότε ἦτο πλήρης ὁτος ἐνὸς ἀπεριγράπτου καὶ ἀνηκούστου φρονήματος τῆς ἐθελουσίας. Εἶχε τότε ὁ Ἰησοῦς σκέψεις περὶ σωτηρίας καὶ μιαν διάθεσιν πλήρη ἀγάπης, οἰκτιρῶν καὶ ἐλέους, ἥτις ἐθέρμαινε καὶ καθίστα μαλακὴν τὴν καρδίαν του. Πλήρης τοιούτου φρονήματος καὶ διαθέσεως γθάνει εἰς τὴν κορυφὴν

τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν καὶ βλέπει πρὸς τὰ κάτω τὴν ἁγίαν πόλιν, ἣτις χαιρετᾷ αὐτὸν μὲ τὴν λάμπιν τῆς χρυσοπαικίλου στέγης τοῦ ἱεροῦ. Ἐξακολουθεῖ ὁ Δουκᾶς λέγων : «ὡς ἤγγισεν ... ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ».

Πάλιν πρέπει νὰ σταματήσωμεν εἰς τὴν φράσιν, «ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ». Πλεῖστα διδάσκει. Ὡστε κλαίει ὁ Ἰησοῦς, ὁ θεᾶνθρωπος. Αὕτη δὲ ἡ πραγματικότης, ἣν ἐκθέτει τὸ Εὐαγγέλιον, ὑποκρύπτει μέγα τι μυστήριον. Μόνον ὡς θεᾶνθρωπος ἠδύνατο ὁ Ἰησοῦς νὰ σαυρῆ. Κατὰ ταῦτα, εἶχεν ὁ Ἰησοῦς φυσικὸν ἀνθρώπινον συναίσθημα διὰ τὸ ὀδυνηρὸν πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνήντα ἐν τῷ βίῳ του. Βεβαίως ὁ ὑποκινήτης τοῦ συναισθηματος τούτου καὶ ὁ προξενητής τῶν σαυρῶν, δὲν ἦτο ὁ ὕλικός πόνος, δὲν ἦτο ἡ προσωπικὴ διάψευσις, ἣν ἐμελλε νὰ ἐπιζήσῃ ἦτο μόνον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διέβλεπε διὰ τοῦ ἀλανθάστου φωτός τῆς θεότητός του. Ὁ Ἰησοῦς εἰσηλθεν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, ὅπως σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους. Ἐξῆσεν ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τῆς Ναζαρέτ, ὅπως παρασκευασθῇ ἐν τῇ ἀφανείᾳ διὰ τὴν μεσσιανικὴν ἐρασίαν του. Διῆλθε διὰ τῆς Παλαιστίνης, ἐδίδαξε καὶ ἔκαμε θαύματα, ὅπως προσελκύσῃ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Πατρὸς του. Καὶ τώρα εἶναι ἕτοιμος νὰ ἐκτελέσῃ τὸ μέγιστον, δι' ὃ μόνον ὁ θεᾶνθρωπος εἶναι ἰκανός. Ὁ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν του ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ, ἵνα τελειώσῃ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας. Κατὰ ταῦτα, ἡ ἀγάπη του πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα διευθύνεται εἰς ἓν σημεῖον, τὸ ὁποῖον πλέον εἶναι ἀνυπερέβλητον καὶ ἀνέφικτον. Καὶ ἐν τούτοις οἱ ἀνθρωποι θὰ περιφρονήσωσι τὴν ἀγάπην του, ἡ δὲ πόλις, εἰς ἣν ποταμῆδὸν ἐχύθη ἡ ἀγάπη του, θ' ἀρνηθῇ καὶ θὰ ἀποκρούσῃ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας του. Τούτου ἕνεκα κλαίει ὁ Ἰησοῦς δι' αὐτήν. Τὰ δάκρυα τοῦ θεανθρώπου, ὅστις βλέπει, ὅτι δὲν ἀναγνωρίζεται ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὅστις ἐλέπει, ὅτι ναυαγεῖ ἡ θέλησις τοῦ Θεοῦ περὶ τῆς σωτηρίας ἕνεκα τῆς πωρώσεως τῆς ἁγίας πόλεως, ἀνοίγουσιν εἰς ἡμᾶς μίαν θύραν, δι' ἧς δυνάμεθα νὰ ρίψωμεν ἐν ὄμμα εἰς τὰς διαθέσεις τῆς καρδίας καὶ εἰς τοὺς περὶ σωτηρίας σκοποὺς τῆς θείας Μεγαλειότητος.

Ἡ καρδία τοῦ Ἰησοῦ εἶναι πλήρης τοιαύτης ἀγάπης πρὸς τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε ἡ ἀπάρνησις τῆς ἀνταγαπήσεως προξενεῖ εἰς αὐτὸν φυσικὸν πόνον. Ἡ θέλησις του περὶ σωτηρίας εἰσέρχεται καὶ διευσδύει τόσον βαθέως εἰς τὸ θεᾶνθρωπον συναίσθημά του, ὥστε ἡ πώρωσις τῶν ἀνθρώπων προκαλεῖ τὰ δάκρυά του. Οἱ σκοποὶ περὶ σωτηρίας, ἣν πρόκειται νὰ ἐκπληρώσῃ ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, εἶναι τόσον σοβαροί, ὥστε ἡ ματαίωσις αὐτῶν προκαλεῖ ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἰησοῦ μέγα δράμα, τὸ ὁποῖον συγκλονίζει πάντα βαθύτατα. «Ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ».

Κατὰ ταῦτα, ἐξηγοῦσθε τὰ δάκρυα τοῦ Ἰησοῦ, ἐν συνόλῳ, τὰς σκέψεις καὶ τὸν σκοπὸν, δι' ὧν ὠδηγήθη καὶ συνωδεδῆθη ὁ Κύριος πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐν τοῖς ἀκολουθοῦσι λόγοις τοῦ Σωτῆρος γίννεται ἔτι σα-

φέστερος ὁ σκοπὸς οὗτος. «Εἰ ἔγνω; καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου! νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου». Πάλιν σκαματωμένον καὶ ἐν ἰσχύει τοῦτο καὶ προσπαθοῦμεν ν' ἀποκαλύψωμεν τὴν σκέψιν του, πρὸς κατάληψιν τοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον μᾶς παρουσιάζει ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν. «Εἰ ἔγνω; καὶ σύ...» Ὁ Ἰησοῦς ἐκφράζει ἐπιθυμίαν τινά. Ἐκδηλοῖ δὲ ταύτην μὲ τόσον θερμὸν τόνον, μὲ τόσον φλογίζον πάθος, ὥστε δυνάμεθα νὰ αἰσθανθῶμεν τὴν διάθεσιν, ἣτις τρέμουσα εὑρίσκεται ἐντὸς τῆς σειρᾶς τῶν γραμμάτων τοῦ 42 στίχου. Ὅποια δὲ διάθεσις! Ἔχει τὴν ἄσθεστον ἐπιθυμίαν, ἵνα σώσῃ τὴν Ἱερουσαλήμ καὶ τὸν λαὸν του· ἔχει τὸν πλέον φλογίζοντα πόθον, ὅπως μεταχειρισθῇ καὶ τὸ ἔσχατον μέσον πρὸς ἀποτροπὴν τῆς καταπτώσεως καὶ τῆς ὀλεθρίας καταστροφῆς. Ὑποκινούμενος ὁ Ἰησοῦς ὑπὸ τοιαύτης διαθέσεως, λέγει: «εἰ ἔγνω; καὶ σύ, καὶ γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ, τὰ πρὸς εἰρήνην σου! Ἐφθασεν ἤδη διὰ τὴν Ἱερουσαλήμ ἡ ἡμέρα αὕτη. Εἶναι αὕτη ἡ μεγίστη καὶ ἡ ἐσχάτη ἡμέρα, τὴν ὁποίαν ποτὲ ἡ πόλις ἐπέζησεν» αὕτη εἶναι ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐξανόγεται ὑπὲρ αὐτὴν ὁ οὐρανὸς καὶ διὰ τοῦ σωτηριώδους σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ ἐκχύνεται πταμαῖον ἐπὶ τὴν πόλιν τὸ πλήρωμα τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἐπίσης ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι μὲν ἐκείνη, καθ' ἣν λυσιπυθῶς ἐκρήγνυται ἡ Ἰουδαϊκὴ ἔχθρα κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἡ ἡμέρα αὕτη διὰ τοὺς Ἰουδαίους ἡ ἡμέρα τῆς εἰρήνης. Ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ Γολγοθᾶ θὰ ἐκτείνῃ εἰς αὐτοὺς τὴν χεῖρά του πρὸς εἰρήνην. Διὰ τοῦ σταυροῦ του θὰ στήσῃ ἀσφαλῶς τὴν γέφυραν, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ φθάσωσιν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς τὸν Θεόν. Διὰ τοῦ αἵματός του θὰ ἐξοφλήσῃ καὶ θέσῃ τὸ χρέος, τὸ ὁποῖον ἐπεφόρτωσαν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των. Θὰ δεχθῶσιν ἀρὰ γε τὴν μεγάλην καὶ ὑπέρμετρον θείαν προσφορὰν καὶ θὰ μετανοήσωσιν, θὰ ἐνοήσωσιν ἐπὶ τέλος ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει διὰ τὴν εἰρήνην των; Ἀλλὰ, λέγει ὁ Ἰησοῦς «νῦν ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν σου». Ἐτύφλωσεν αὐτοὺς τὸ φῶς, τὸ ὁποῖον ἐφώτισε καὶ ἔλαμψεν ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῆς ἐν τῇ Ἰορδάνῃ βαπτίσεως τοῦ Ἰησοῦ. Ἐσκληρύνει τὴν καρδίαν των ἡ ἀγάπη, ἣν ἐπέχυσε δαψιλῶς ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ὁ Ἰησοῦς, περιάγων ὅλην τὴν χώραν. Μετὰ σκληροτραχηλίας ἀπέκρουσαν τὴν χάριν, ἣν προσέφερον ὁ Ἰησοῦς μὲ ἀπερίγραπτον καὶ ἀλώρητον θυσίαν, «ἐκρύβη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των». Ἀντεστάθησαν, μέχρι πορώσεως, εἰς τὴν ἔλευσιν καὶ ἐπίσκεψιν τοῦ Κυρίου. Τούτου δὲ ἐνεκὰ θὰ εἶναι ματαία καὶ ἡ τελευταία πρόσκλησις τοῦ Ἰησοῦ μὲ τεντωμένας χεῖρας ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, αἱ ὁποῖαι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐναγκαλισθῶσιν ὅλας τὰς ἐν Ἱεροσολύμοις ψυχάς. Καὶ ἡ Ἱερουσαλήμ θὰ ἐναντιωθῇ καὶ κατὰ τῆς ἐσχάτης καὶ μεγίστης χάριτος, ἣτις προσφέρεται εἰς αὐτὴν μετὰ θυσίων. Θὰ περιπέσῃ εἰς τὸν ὀλεθρον ὅστις εἶνε συνδεδεμένος ἀκαταπαύστως μετὰ

τῆς πωρώσεώς του. Τούτου δ' ἕνεκα ἐξακολουθεῖ ὁ Ἰησοῦς, συνάμα δ' ἐκδηλοῦν καὶ τὸν δεύτερον λόγον τῶν δακρύων του:

«Ἦξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροὶ σου χάρακά σοι καὶ περικυκλώσουσί σε καὶ συνέξουσί σε πάντοθεν, καὶ ἐδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνων τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου». Ὁ Ἰησοῦς αἰσθάνεται «κατ' ἀνθρώπων» ἐνωμένον τὸν ἑαυτὸν του μετὰ τοῦ λαοῦ του. Ἀνήκει δὲ εἰς αὐτὸν ὡς υἱὸς τοῦ Δαυΐδ. Καὶ ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ, στρέφεται ὡς Μωσῆς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους. «Οὐκ ἀπεστάλην, λέγει, εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ» (Ματθ. 15, 24). Τούτου δ' ἕνεκα, αἰσθάνεται ἐν πρώτοις τεραστίως πικρὸν πόνον, ἐπειδὴ ἀκριβῶς παραγνωρίζεται: ὑπὸ σοῦ ἔθνους του καὶ ἀποκρούεται ἀκριβῶς ὑπὸ τῆς πρωτεύουσας τῆς πατρίδος του. Ἐπειτα συγκλονίζεται καὶ συντριβεται κυρίως ἡ καρδία του, βλέπουσα καὶ διακρίνουσα ἐν ἀπωτάτῳ μέλλοντι τὴν ἐρχομένην ποινήν, ἣτις θὰ ἐπέλθῃ κατὰ τῆς σκληροτραχήλου πόλεως. Διασχίζεται καὶ διασπαράσσεται ἡ ψυχὴ του, διαβλέπουσα διὰ προφητικοῦ ὄμματος ἐπερχομένους τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Ἰσραὴλ, πολιορκοῦντες τὴν πόλιν, φονεύοντας τοὺς κατοίκους σκληρῶς, καὶ «Ἔστῳς τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐν τόπῳ ἁγίῳ». Τούτου ἕνεκα δακρύει διὰ τὴν πόλιν, ἐπειδὴ διαβλέπει τὴν καταστροφὴν, εἰς ἣν θὰ περιπέσῃ ἡ πόλις τοῦ λαοῦ του, ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας του, ὡς μὴ διακρίνουσα «τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς», τὸν καιρὸν, καθ' ὃν ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν, ἐν πληρώματι, ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ.

Κατὰ ταῦτα, διὰ τῆς ἐρμηνείας, κατέστη ἔτι βαθυτέρα ἡ διεσθυσίς ἡμῶν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ θεανθρώπου. Ἡ βούλησίς του περὶ τῆς σωτηρίας οὐδὲν γνωρίζει ὄριον. Ἄς ἐξακολουθήσῃ ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς μετὰ τῆς πρωτεύουσας ν' ἀντισταθῇ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ οὐδέποτε θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐμποδίσῃ τὸν Ἰησοῦν, ὅπως θυσιάσῃ καὶ τὴν ζωὴν του· ἡ ἐσχάτη δὲ αὐτῆ θεία πράξις θὰ τείνῃ, ἵνα συντριψῇ τὴν ἀντίστασιν ταύτην. Ναί· ὁ Ἰησοῦς καθιστᾷ τὴν Ἱερουσαλὴμ στάδιον ὑπερμεγέθους γεγονότος, τὸ ὁποῖον πρόκειται νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ σωτηριώδες ἔργον του· τούτο δὲ πράττει καίτοι γνωρίζει καλῶς, ὅτι ἡ σημασία τοῦ γεγονότος τούτου θὰ μείνῃ κεκρυμμένον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πόλεως. Κατὰ ταῦτα, ἡ ἀγάπη του εἶναι ἀμέτρητος καὶ ἀπειρος. Συναισθηματικῶς δὲ ἡ ἀγάπη εἶναι τόσο ἰσχυρά, ὥστε αὐτὴ καθιστᾷ ὑγρὰ τὰ ὀμμάτα του τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν μὲν εἰς ἀγάπῃ ἀνανταπόδοτος καὶ δὲν κατορθώνει ν' ἀπομακρύνῃ τὸν δλεθρον ἀπὸ τῆς ἁγίας πόλεως.

Οὕτω δὲ, ἡρμηνεύθη τὸ πρῶτον μέρος τῆς περικοπῆς τοῦ ἀνωθι Εὐαγγελίου. Τώρα ἄς στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν πρὸς τὸ δεύτερον μέρος. Ὁ εὐαγγελιστὴς ἐξακολουθεῖ: «Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν...». Καὶ ἐνταῦθα ἄς σταματήσωμεν πάλιν τὴν ἀνάγνωσιν· οὐδεμίαν λέξιν καὶ

φράσιν παρατρέχονεν, χωρὶς νὰ ἐξετάσωμεν τὴν πνευματικὴν σημασίαν αὐτῶν. Ὡστε δ' Ἰησοῦς κατήλθεν ἀπὸ τοῦ ὄρους τῶν ἐλατῶν εἰς τὴν πόλιν, διὰ τὴν ὁποίαν πρὸ ἄλλου ἔχουσε δάκρυον. Ὅποιος σκέψεται ἄρα γε εἶχεν ὁ Κύριος κατὰ τὴν πορείαν ταύτην; Πάντως θὰ ἐσκέφθη, ὅτι μετὰ τινὰς ἡμέρας θὰ κάμῃ τὴν ἰδίαν πορείαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλατῶν, βεβαίως ὑπὸ τὸ κράτος καὶ τὴν βίαν ἄλλων περιστατικῶν ἢ τῶν παρόντων. Εἰσέτι διασειοῦσι τὴν ἀτμόσφαιραν αἱ ζητωκραυγαὶ «Ὡσαννά», τὰς ὁποίας εἶχεν ἐκφέρει ἐνθουσιωδῶς πρὸ πάντων ὁ μαθητικὸς κόσμος, ὅτε δ' Ἰησοῦς ἐπλησίαζε πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους τούτου. Ἄλλ' εὐθὺς θ' ἀκουσθῶσιν ἄλλαι φωναί, αἵτινες θὰ βροντήσωσιν εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Τώρα περιστέφει Αὐτὸν μία ἀτμόσφαιρα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις ὑπισχνεῖται εἰς τὸν Κύριον πίστιν, ἀλλ' εὐθὺς θὰ βαδίσῃ Αὐτὸς ἕως ἔρημος καὶ ἐγκαταλειμμένος τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν θάνατον. Ὑπὸ τοιαύτας ψυχικὰς διαθέσεις καὶ σκέψεις εἰσέρχεται ὁ Ἰησοῦς τώρα εἰς τὴν πόλιν. Καλῶς γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἡ δυσχερεστάτη πορεία τοῦ βίου του τὴν στιγμήν ταύτην. Καὶ ποῦ διευθύνεται; Ἐπειτα «εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερόν», λέγει ὁ ἅγιος Λουκάς. Ὡστε οὐχὶ εἰς ξενῶνα, οὐχὶ πρὸς ἀγαπητὰς καὶ πιστὰς ψυχὰς, ὧν ἡ ἀγάπη καὶ παραμυθία πάντως θὰ ἦσαν εὐεργετικαὶ εἰς αὐτὸν κατὰ τὴν σκληρὰν ταύτην στιγμήν, ἀλλὰ εἰς τὸν ναόν, εἰς τὸν οἶκον τοῦ οὐρανοῦ τοῦ Πατρὸς. Αὐτός, ὅστις ἀείποτε διαβιοῖ πρὸ προσώπου τοῦ Θεοῦ, Αὐτός, ὁ ὁποῖος ζῆ ἀείποτε ἐν τῇ ἐσωτάτῃ τῆς ζωῆς κοινωνίᾳ μετὰ τοῦ Πατρὸς, Αὐτός, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡνωμένος οὐσιωδῶς καὶ ἀδιαίρετως μετὰ τῆς θείας οὐσίας τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, διευθύνεται εἰς τὸ ἱερόν, ἵνα ἐκεῖ, ἐν ἀγίῳ διαλόγῳ, συνομιλήσῃ περὶ τοῦ βαρυτάτου ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἀναμένει αὐτόν· πηγαίνει εἰς τὸ ἱερόν, ἵνα ἐκεῖ μόνος μετὰ τοῦ Πατρὸς ἐνισχυθῇ διὰ τὴν ὁδὸν τῆς Οὐσίας, τὴν ὁποίαν ἤδη ἤρχισε καὶ ἵνα ἐπικαλεσθῇ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐπ' ἐκείνους, δι' οὓς τώρα θὰ θυσιασθῇ.

Ἄλλ' ὅταν εἰσῆλθεν εἰς τὰς στοὰς τοῦ ἱεροῦ, παρουσιάζεται αἰφνῆς πρὸ αὐτοῦ ἓν θέαμα, ὅπερ ἐκπλογίζει τὴν θεϊαν ὀργὴν του. Πωληταὶ εἶχον στήσει ἐκεῖ τὰ πρατήρια αὐτῶν, οἱ δὲ ἀγορασταὶ ἦσαν συνηγμένοι θορυβωδῶς περὶ ἐκείνους. Ἐκεῖ ἐξεύλισετο εἰς βίος, ὅστις εἶχε καταστήσει τὰς στοὰς τοῦ ἱεροῦ, τόπους ἀγοραπωλησίας καὶ ἐμπορίου. Ὑπεισέδυσεν ἐκεῖ εἰς τὸ ἱερόν μία κίνησις, ἣτις ἦτο βλασφημία εἰς τὴν ἀγνότητα τοῦ τόπου. Ὁ Ἰησοῦς βλέπει τοῦτο. Εἰς ἅγιος ἐξερεθισμὸς καταλαμβάνει αὐτόν· ἡ ταπεινότης καὶ πραεὶα μορφῆ του ἀνυψοῦται εἰς μεγαλειώδη καὶ θεϊαν μορφήν καὶ διὰ μιᾶς χειρονομίας, ἐν ᾗ ἀποκαλύπτεται τὸ ἀκαταμάχητον ὕψος τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐκβάλλει ἐκ τοῦ ἱεροῦ «τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας». Οὐδεὶς δύναται νὰ ἀντιπῆ εἰς Αὐτόν, οὐδεὶς δύναται ν' ἀντισταθῇ· πάντες ὑποχωροῦσι πρὸ τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου του, διὰ τοῦ ὁποῖου προβαίνει εἰς τὸν ἐκκαθαρισμὸν τοῦ ἱεροῦ :

«γέγραπται, λέγει, ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς ἐστίν, ὁμοίως δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν». Οὗτος ὁ λόγος εἶναι λίαν χαρακτηριστικὸς διὰ τὸν Ἰησοῦν. Πάλιν πρέπει μετὰ προσυχῆς νὰ ἐξετάσωμεν αὐτόν.

Εἰσηγείται δὲ ὁ Κύριος τοῦτον τὸν λόγον διὰ τοῦ τύπου «γέγραπται». Ὡστε, ἐρείδεται ἐπὶ τῆς ἁγ. Γραφῆς, ἐπὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο δὲ πράττει συχνάκις, ἰδιαιτέρως δέ, ὅταν θέλῃ νὰ ἀπαντήσῃ εἰς τὸ προβαλλόμενον ἐρώτημα, ἢ θέλῃ νὰ προβῇ εἰς τελειωτικὴν ἀπόφασιν, ἀπαιτουμένην ὑπὸ τῆς βουλήσεώς του, (πρβλ. Ματθ, 4, 4· 4 6 καὶ 7· 4, 10· 9,13· 11,10· 13, 14· 15,4· 19,18· ·· 22,26· 22,37. 22,39· 22,44 . . .). Ὁ Ἰησοῦς, κατὰ ταῦτα, δίδει μεγίστην σημασίαν, ἵνα παρουσιασθῇ, ὅτι εἶναι ἐν συναφείᾳ καὶ ἁρμονίᾳ ἢ διδασκαλίᾳ του μετὰ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἀποβλέπει δέ, ἵνα διεγείρῃ τὴν ἐντύπωσιν καὶ τὴν πεποθήσιν, ὅτι αὐτὸς δρᾷ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ἡ δύναμις καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἀποστολῆς του προέρχονται μόνον παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐν οὐρανῷ. Τοῦτου δ' ἕνεκα βασίζεται καὶ τώρα κατὰ τὴν ἐμφάνισίν του ἐν τῷ ἱερῷ ἐφ' ἑνὸς λόγου τοῦ οὐρανοῦ Πατρὸς, ὁ ὅποιος δίδει εἰς αὐτόν τὸ δικαίωμα καὶ τὴν αὐθεντίαν, ἵνα ἐκκαθαρίσῃ τὸ ἱερὸν ἀπὸ παντὸς βεβήλου πράγματος. Καὶ ὁ Ἡσαίας ποτὲ (56,7) εἶχεν ὁμιλήσει κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. Τὴν στιγμὴν δέ, καθ' ἣν καθιστᾷ ὁ Ἰησοῦς τὸν λόγον ἰδικόν του, τότε αὐτὸς λαμβάνει ἰδιαιτέραν σημασίαν τὴν ὅσῃαν, οὐχὶ ἄνθρωπος, ἀλλ' αὐτὸς μόνος δύναται νὰ δώσῃ εἰς λόγον τινά. Τὸ ἱερὸν εἶναι οἶκος τοῦ Πατρὸς του, καὶ ἕνεκα τούτου καὶ ἰδικὸς του οἶκος τοῦ Υἱοῦ. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἔχει ἰδιαίτερον οἰκιακὸν δίκαιον ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κάμνει χρῆσιν τοῦ δικαίου τούτου, ἐκδύλων ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας καὶ δὲν ἀνέχεται νὰ καταστήσῃ ποῦτο «σπήλαιον ληστῶν».

(Ἀκολουθεῖ)

Ἄρχιμ. ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΓ'ΙΔΗΣ